

Звіт за результатами круглого столу FSC Україна

23 липня 2024 року Forest Stewardship Council®(FSC®) організувала круглий стіл під назвою **«Деревина у відбудові та розвитку України: державна політика, врегулювання та цілі зеленого відновлення»**. Його метою стало підвищення обізнаності щодо принципів декарбонізації, циркулярної економіки та зеленого відновлення України. Налагоджуючи діалог між ключовими зацікавленими сторонами, FSC Україна сприяє розвитку сталого лісопромислового сектору, відродженню внутрішнього ринку України та руху країни до Європейського Союзу.

Цей круглий стіл став продовженням аналітичного дослідження «Деревина у зеленому відновленні України: огляд стратегій та ініціатив» експерта зі сталого розвитку Брайана Мілаковського та спирався на його рекомендації щодо діалогу між зацікавленими сторонами. Круглий стіл мав на меті визначити ключові теми для проведення адвокаційної роботи з українським урядом та міжнародними донорами з метою посилення ролі будівництва з деревини в процесі зеленого відновлення України.

Круглий стіл було поділено на три секції: державна політика, нормативно-правове регулювання та громадянське суспільство.

1. Державна політика

У рамках цієї секції учасники обговорили питання *«Яка державна політика здійснюється щодо ролі будівництва з деревини у процесі зеленого відновлення?»*.

Олена Шуляк, голова Комітету ВРУ з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, закликала учасників круглого столу та інших представників громадянського суспільства взяти участь у громадських слуханнях, організованих її комітетом, які будуть присвячені стратегії відновлення України, зокрема, інтеграції принципів зеленого відновлення та принципів New European Bauhaus (NEB). Крім того, зацікавлені сторони можуть взяти участь у слуханнях щодо перегляду Державних будівельних норм (ДБН), ініційованих Мінінфраструктури.

Шуляк відзначила високу частку викидів у національному масштабі від будівельного сектору, а також роль, яку деревина може відіграти у заміщенні інших будівельних матеріалів, що мають набагато більший вуглецевий слід.

Дмитро Кисилевський, заступник голови Комітету ВРУ з питань економічного розвитку, зазначив, що використання будівельних матеріалів вітчизняного виробництва - це питання створення робочих місць для біженців, внутрішньо переміщених осіб та інших постраждалих від війни українців, а також відродження економіки, щоб уникнути відновлення, яке призводить до того, що «відремонтовані

будівлі залишаться порожніми, бо економіка так і не перезапустилася.” Він зазначив, що після прийняття мораторію на експорт лісу-кругляка з України капітальні інвестиції в деревообробку зросли на 90%.

Володимир Власюк, генеральний директор ДП «Укрзовнішпромекспертиза», підкреслив, що Україна повинна прагнути отримувати більше доданої вартості від переробки деревини всередині країни, як це вдалося зробити сусідній Польщі, що має подібні до українських лісові ресурси.

І Кисилевський, і Власюк зазначили, що збільшення обсягів використання дерев'яних будматеріалів у відбудові України могло б стимулювати зростання переробки деревини з доданою вартістю.

Орест Кійко з Національного лісотехнічного університету України назвав декарбонізацію будівельного сектору в Україні важливою складовою європейського шляху країни, а це означає, що українці повинні подолати упередження щодо будівництва з дерева як такого, що призначене лише для елітних будинків. Він відзначив досвід таких країн, як Фінляндія та Австрія, які передбачили певну частку будівництва з дерева у державних будівельних проєктах.

2. Нормативно-правове регулювання

В рамках цієї секції учасники обговорили наступні питання: *«Які нормативні положення перешкоджають будівництву багатопверхових дерев'яних будинків в Україні? Чи планується гармонізація будівельних норм з нормами ЄС таким чином, щоб уможливити багатопверхове дерев'яне будівництво?»*

Наталія Дюжилова, заступниця голови Державної інспекції архітектури та містобудування (ДІАМ), відзначила значний прогрес в інтеграції стандартів ЄС щодо будівельних матеріалів в українську нормативну базу, що має допомогти усунути деякі регуляторні бар'єри на шляху використання деревини в будівництві. Але вона зазначила, що в країні існує критична нестача лабораторій та обладнання для тестування цієї продукції відповідно до нових стандартів. Відправлення дерев'яних будівельних матеріалів за кордон для тестування та сертифікації є надто дорогим. Нестача випробувальних потужностей в Україні ставить вітчизняних виробників будівельних матеріалів у невідгдане становище порівняно з їхніми колегами з ЄС, навіть на українському ринку.

Пані Дюжилова зауважила, що Державні будівельні норми також перебувають у процесі адаптації до норм ЄС. Сприйняття суспільством раніше небезпечності деревини для великомасштабного виробництва знайшло своє відображення в цих нормах, тому їх необхідно адаптувати до нових можливостей, які надають сучасні будівельні матеріали з деревини. Вона наголосила, що Україна перебуває в процесі

затвердження перших стандартів зеленого будівництва для цивільного будівництва за участі представників громадянського суспільства та незалежних експертів.

Наталія Олійник, в.о. генерального директора ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості», додала, що хоча понад 500 стандартів безпеки будівельних матеріалів було інтегровано в українську нормативну базу з Директиви ЄС № 305, більшість із них і досі не перекладено на українську мову. Цей технічний бар'єр також обмежує їх практичне використання в Україні. **Роман Грищенко**, представник громадської спілки «Українська рада із зеленого будівництва», зазначив, що для того, щоб ці стандарти дійсно змінили практику будівництва в країні, необхідний не лише переклад, але й адаптація цих стандартів до українського нормативного контексту.

3. Громадянське суспільство

Представники громадських організацій в Україні представили своє бачення відповіді на питання *«Як дерев'яні будівельні матеріали вписуються в концепцію зеленого відновлення?»*

Валерія Коломієць, представниця WWF-Україна, зазначила, що її організація повністю визнає необхідність розвитку лісового господарства та деревообробки в країні, а також корисну роль будівництва з деревини. Проте українське суспільство вимагає, щоб постачання деревини здійснювалося на засадах сталого розвитку. Вона розкритикувала законопроект ВРУ про скасування оцінки впливу на довкілля при проведенні санітарних рубок у лісах, що, за її словами, може призвести до деградації лісів та порушення принципів сталої лісозаготівлі. **Роман Пучко** з ReThink підкреслив, що хоча його організація визнає позитивний вплив на клімат завдяки заміні сталі та бетону деревиною, вона також зосереджена на сталому відновленні лісових ресурсів.

Юрій Дюг з WoodIndustry UA заявив, що виробники продукції з деревини в Україні погоджуються з екологічними організаціями щодо необхідності сталої лісозаготівлі. Всі вони працюють над інтеграцією європейських принципів в українську практику.

Наталія Козуб з Ro3kvit розповіла, що прогресивні архітектори в Україні підтримують використання деревини в будівництві, але стикаються з практичними перешкодами. Серед них - відсутність сертифікації багатьох українських продуктів з деревини, що полегшує використання продукції з європейських джерел (наприклад, для виробництва дерев'яно-солом'яних панелей). Не всі українські вироби з деревини мають екологічні декларації (Environmental Product Declaration), які є важливими для розрахунку вуглецевого сліду нових будівель. Нарешті, ціна українських виробів з деревини, зокрема CLT (Cross Laminated Timber, поперечно клеєна деревина), не завжди є конкурентоспроможною порівняно з імпортованими

товарами. Але бажання архітекторів використовувати українську деревину не зменшується.

Брайан Мілаковський, експерт зі сталого розвитку, зазначив, що багато з порушених вище питань можна було б вирішити завдяки фінансуванню з українського бюджету та від західних донорів, але конкуренція за ці кошти є дуже високою. Необхідно наслідувати приклад багатьох європейських країн і розвивати коаліції кліматичних організацій, прогресивних архітекторів і виробників дерев'яних будівельних матеріалів для лобювання необхідних інвестицій, подальших регуляторних змін і включення дерев'яного будівництва в стратегію відновлення України.

На завершення учасники круглого столу окреслили наступні виклики та можливості, на які слід звернути увагу, щоб забезпечити ширше використання деревини у відновленні України:

- 1) Прихильники цієї ідеї мають бути почутими на громадських слуханнях щодо стратегії відновлення країни та перегляду Державних будівельних норм. Для цього важливо створити широку коаліцію виробників, архітекторів та будівельників, екологічних та кліматичних організацій. Коаліція має не лише лобювати це питання перед українським урядом та міжнародними донорами, але й працювати над популяризацією дерев'яного будівництва серед української громадськості та протистояти сприйняттю деревини як матеріалу для елітного або приватного житла;
- 2) Ця коаліція має переконати український уряд та громадянське суспільство в тому, що дерев'яне будівництво є складовою європейської інтеграції України, оскільки воно може допомогти у досягненні пріоритету ЄС щодо декарбонізації будівельного сектору, а також є інструментом для відродження внутрішньої економіки України;
- 3) Ця коаліція та сектор дерев'яних будівельних матеріалів загалом мають шукати фінансові ресурси для фінансування сертифікаційних лабораторій для дерев'яних будівельних матеріалів в Україні, а також для перекладу та адаптації норм ЄС щодо будівельних матеріалів. Ці кошти можна отримати з державного бюджету та від міжнародних кредиторів і донорів, але вони також можуть частково надходити від самої галузі як необхідна інвестиція в розширення доступу до ринку;
- 4) Необхідно продовжувати діалог між лісогосподарським сектором та громадянським суспільством щодо сталої лісозаготівлі в Україні, щоб забезпечити сприйняття деревини як «зеленого ресурсу» для відбудови країни. Складні питання, які слід обговорювати відкрито, включають запропоновані зміни до закону про оцінку впливу на довкілля, використання санітарних рубок, впровадження практики наближеного до природи

лісівництва. FSC Україна може відіграти ключову роль у налагодженні цього діалогу.

Логічним продовженням дискусії, розпочатої під час цього круглого столу, було б вивчення досвіду ЄС у створенні коаліції «за деревину». FSC Україна має й надалі залучати до участі в наступному круглому столі політиків, регуляторні органи та громадські організації, а також намагатися запрошувати виробників будівельних матеріалів, архітекторів та будівельні компанії з метою створення української коаліції на підтримку дерев'яного будівництва в рамках зеленого відновлення.